

Podrobná informace pro uživatele označení původu zapsaných pro řemeslné a průmyslové výrobky¹ o přechodných režimech dle ustanovení čl. 70 nařízení 2023/2411 a dle ustanovení čl. 11 odst. 3 nařízení 2019/1753 – lhůta pro podání žádostí o zápis v Evropské unii

Označení původu a zeměpisná označení vztahující se k řemeslným a průmyslovým výrobkům byla poslední oblastí, která zůstávala výlučně v působnosti zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Dle tohoto předpisu bylo možné zapisovat označení původu či zeměpisná označení do rejstříku² vedeného Úřadem průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“), z čehož jim plynula ochrana na území České republiky.

To se nyní mění v souvislosti s přijetím nové právní úpravy Evropské unie (dále jen „EU“).

Dne 16. listopadu 2023 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2411, o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení (EU) 2017/1001 a (EU) 2019/1753, které bude v celém rozsahu použitelné ode dne 1. prosince 2025.

Tímto nařízením se poskytuje právní ochrana zeměpisným označením pro řemeslné a průmyslové výrobky (jako jsou šperky, textil, sklo, porcelán atd.) výlučně na úrovni EU a s účinky na celém území EU.

Pro označení původu zapsaná či přihlášená v členských státech EU před přijetím tohoto nařízení byla vytvořena přechodná ustanovení, která dosavadní ochranu poskytovanou na vnitrostátní úrovni ukončí a umožní její pokračování na úrovni EU.

Využijí-li uživatelé režimu přechodných ustanovení, jejich dosavadní vnitrostátně zapsaná označení původu získají v EU formu zeměpisného označení. Zápisem vznikne ochrana příslušnému názvu v celé EU pro výrobek pocházející z odpovídající oblasti, jehož jakost, pověst či jiné vlastnosti lze přičíst jeho zeměpisnému původu (čl. 6). Charakteristické vlastnosti výrobku související s územím původu musí vymezit seskupení výrobců (čl. 8, čl. 45) do podoby specifikace (čl. 9) a její zkrácené verze, tzv. jednotného dokumentu (čl. 10). Specifikaci budou povinni dodržovat všichni výrobci užívající zapsaný název (čl. 47). Dodržování specifikace bude podléhat kontrolám (čl. 49 a násl.). Spolu se zeměpisným

označením budou výrobci oprávněni užívat i symbol chráněného zeměpisného označení (čl. 48). Nařízení umožňuje domáhat se ochrany proti široké škále neoprávněného použití zapsaného názvu (čl. 40). Zeměpisné označení mohou výrobci využít jako marketingový nástroj ke zvýšení zájmu spotřebitelů o výrobek, ke zvýšení turistické atraktivity oblasti původu, k zachování tradiční výroby v dané oblasti a k jejímu dalšímu rozvoji.

¹ Dle čl. 4 odst. 1 nařízení 2023/2411 jsou to výrobky vyrobené buď zcela ručně, nebo pomocí ručních či digitálních nástrojů, nebo mechanickými prostředky, kdykoli je podíl ruční práce důležitou složkou hotového výrobku, nebo výrobky vyrobené standardizovaným způsobem, včetně sériové výroby a za použití strojů.

Dle čl. 3 odst. 2 nařízení 2023/2411 jsou vyloučeny výrobky, které spadají do působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 (zemědělské produkty a potraviny), nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 (vína) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/787 (lihoviny).

² Databáze označení původu a zeměpisných označení na internetových stránkách Úřadu:

<https://isdv.upv.gov.cz/webapp/!resdb.opa.frm>

I. Přechodný režim dle ustanovení čl. 70 nařízení 2023/2411 (vnitrostátní ochrana)

Ustanovení čl. 70 nařízení 2023/2411 dopadá na všechna označení původu řemeslných a průmyslových výrobků zapsaná v rejstříku Úřadu.

Pokud se uživatelé označení původu rozhodnou pokračovat v jeho ochraně, je třeba, aby u Úřadu podali řádnou žádost o jeho zápis v EU tak, aby ji Úřad mohl předat příslušným orgánům EU **do dne 2. prosince 2026**.

Součástí řádné žádosti o zápis označení v EU je specifikace dle ustanovení čl. 9, jednotný dokument dle čl. 10 a přílohy II a průvodní dokumentace dle čl. 11 nařízení 2023/2411. Vypracování žádosti je časově, věcně a odborně náročné, Úřad proto doporučuje uživatelům sdružit se za tímto účelem co nejdříve a začít vést diskusi nad vyhotovením těchto dokumentů. Úřad je připraven s uživateli konzultovat návrhy dokumentů i během fáze jejich příprav.

V případě, že uživatelé podají řádnou žádost o zápis v EU, bude možné stávající vnitrostátní ochranu daného označení původu zachovat až do dokončení řízení o žádosti v EU.

Řízení o žádosti v EU se řídí ustanoveními čl. 22 až 30 nařízení 2023/2411, s vyloučením ustanovení čl. 25, 26 a 27 o námitkách a připomínkách, proběhne tedy ve zjednodušené podobě.

V případě úspěšného ukončení řízení, tedy zápisu zeměpisného označení v EU, se za první den ochrany považuje den, kdy Úřad předal žádost o zápis v EU příslušným orgánům EU.

Neobdrží-li Úřad řádnou žádost nebo nebudou-li vady žádosti do EU včas odstraněny, zanikne vnitrostátní ochrana označení původu **dne 2. prosince 2026**.

V případě, že se uživatelé v budoucnu rozhodnou usilovat o zápis daného, již nechráněného označení v EU, jsou oprávněni kdykoli podat novou žádost o zápis v EU. Řízení pak proběhne standardně, tedy bez výhody spočívající v trvání vnitrostátní ochrany do zápisu zeměpisného označení v EU, v datu získání ochrany v EU již ke dni předání žádosti o zápis v EU a v řízení nebude vyloučena námitková fáze a možnost podání připomínek na úrovni EU.

II. Přechodný režim dle ustanovení čl. 11 odst. 3 nařízení 2019/1753, ve znění nařízení 2023/2411 (mezinárodní ochrana)

Ustanovení čl. 11 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1753, o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních po novelizaci nařízením 2023/2411, dopadá na označení původu řemeslných a průmyslových výrobků zapsaná v rejstříku³ Mezinárodního úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (dále jen „WIPO“) dle mezinárodní dohody⁴.

Mezinárodní zápis je právně založen na existenci vnitrostátního zápisu označení původu. Vnitrostátní ochrana zanikne dne 2. prosince 2026, bude však možné v ochraně pokračovat na základě zápisu v EU. Proto pokud má mezinárodní zápis existovat i nadále, bude nutné jej nově založit na zápisu téhož označení v EU.

Ustanovení čl. 11 odst. 3 nařízení 2019/1753 proto vyžaduje, aby se uživatelé rozhodli požádat buď o zrušení mezinárodního zápisu nebo o zápis označení v EU.

³ Databáze označení původu a zeměpisných označení Lisbon Express na internetových stránkách

Mezinárodního úřadu WIPO: <https://lisbon-express.wipo.int/struct-search>

⁴ Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu

Úřad musí jejich volbu sdělit a případně řádně podanou žádost o zápis v EU předat příslušnému orgánu EU **do dne 2. prosince 2026**.

Pro zachování mezinárodního zápisu pak bude nutné do dvanácti měsíců ode dne zápisu zeměpisného označení v EU požádat prostřednictvím Úřadu o provedení změn v mezinárodním rejstříku, které uvedou mezinárodní zápis do souladu se zápisem v EU. Podání žádosti o změnu u Mezinárodního úřadu WIPO je spojeno s poplatkovou povinností⁵.

Neobdrží-li Úřad žádné vyjádření ze strany uživatelů nebo nebude-li z jejich strany podána řádná žádost o zápis v EU, zanikne dosavadní vnitrostátní ochrana označení původu dne **2. prosince 2026** a Úřad v této lhůtě sdělí příslušnému orgánu EU, že mezinárodní zápis bude zrušen. Bez zbytečného odkladu pak zrušení mezinárodního zápisu oznámí Mezinárodnímu úřadu WIPO. Obdobně Úřad oznámí Mezinárodnímu úřadu WIPO zrušení mezinárodního zápisu i tehdy, nebude-li vyhověno žádosti o zápis v EU.

V případě, že se uživatelé v budoucnu rozhodnou požádat o zápis již nechráněného označení v EU a poté i o jeho mezinárodní zápis podle revidované mezinárodní dohody⁶, budou oprávněni prostřednictvím Úřadu podat žádost dle ustanovení čl. 2 nařízení 2019/1753. Podání žádosti o mezinárodní zápis je spojeno s poplatkovou povinností, a to jak před Úřadem, tak před Mezinárodním úřadem WIPO.

III. novelizace zákona č. 452/2001 Sb.

K provedení výše uvedených přechodných ustanovení byl přijat zákon č. 277/2025 Sb. novelizující zákon č. 452/2001 Sb. Novela kromě jiného stanoví žadatelům lhůtu pro podání žádostí o unijní zápis dosud vnitrostátně chráněných označení původu u Úřadu, a to do dne 31. srpna 2026. Účelem této lhůty je poskytnout Úřadu i žadatelům přiměřený čas umožňující kontrolu došlých žádostí a odstranění jejich nedostatků před uplynutím lhůty stanovené nařízením 2023/2411 na předání těchto žádostí příslušným orgánům EU (dne 2. prosince 2026). Nebude-li žádost o unijní zápis u Úřadu podána do dne 31. srpna 2026, zanikne vnitrostátní ochrana označení původu dne 2. prosince 2026.

⁵ Pravidlo 8 Společného prováděcího řádu k Lisabonské dohodě na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu a k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních

⁶ Ženevský akt Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních